

Asia: VN/29443/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi lääkärin ilmoitusvelvollisuutta koskevan sääntelyn muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kela kiittää mahdollisuudesta lausua nyt kyseessä olevassa asiassa. Yleisesti ottaen esitetyt muutokset ovat kannatettavia ja mahdollistavat Kanta-palvelujen Kysely- ja välityspalvelun nykyistä laajemman käytön.

Asiakastietolain 76 §:ssä säädettyjen välitysperusteiden sääntely jää osin epäselväksi sekä nykytilassa että esitysluonnoksessa. Voimassa olevassa sääntelyssä välitysperusteet on esitetty luettelomaisesti (asiakkaan pyyntö, vastaanottajan lakiin perustuva pyyntö sekä tiedonantovelvollisuus), vaikka kyse on oikeudelliselta luonteeltaan erilaisista perusteista. Esitysluonnoksessa sääntelyä laajennetaan lisäämällä välitysperusteisiin ilmoitusvelvollisuus ja tiedonluovutusosoikeus, mikä sinänsä on perusteltua valvontalain 46 a §:n näkökulmasta. Muutos kuitenkin korostaa entisestään sääntelyn rakenteellista hajanaisuutta.

Ilmoitusvelvollisuutta ei voida pitää täysin rinnasteisena tiedonluovutusosoikeuteen, sillä kyse on oikeudelliselta luonteeltaan velvoittavasta eikä harkinnanvaraisesta perusteesta. Esitysluonnoksessa ehdotettu täsmennys on siten tarpeellinen, mutta samalla se osoittaa, ettei nykyinen sääntely riittävästi jäsennä eri luovutusperusteiden keskinäistä suhdetta. Välitysperusteiden esittäminen yksityiskohtaisena luettelona ei myöskään ole sääntelyteknisesti tarkoituksenmukaista, koska luetteloa joudutaan täydentämään aina, kun erityislainsäädäntöön sisältyy uusia tiedonluovutusta koskevia perusteita. Tämä heikentää sääntelyn ennakoitavuutta ja johdonmukaisuutta.

Sääntelyä olisi perusteltua selkeyttää siten, että 76 §:ään sisällytettäisiin yleissäännös, jonka mukaan asiakirjoja voidaan välittää, kun tiedon luovuttamiselle on laissa säädetty peruste tai kun asiakas on pyytänyt tietojensa luovuttamista. Pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa voitaisiin esimerkinomaisesti mainita keskeiset tilanteet, kuten asiakkaan pyyntö, tiedonantovelvollisuus, ilmoitusvelvollisuus, ilmoitusosoikeus ja tiedonluovutusosoikeus. Tällainen rakenne vastaisi paremmin

voimassa olevaa oikeusjärjestystä, jossa varsinainen luovutusperuste määräytyy lähtökohtaisesti erityislainsäädännön perusteella.

Voimassa olevan asiakastietolain 76 §:n muotoilun näkökulmasta on huomioitava, että informaatio-oikeudellisessa sääntelyssä on pääsääntöisesti lähtökohtana, että tiedon luovuttajalla on oikeus luovuttaa tiedon saajalle tämän lakisääteiseen tiedonsaantioikeuteen tarkoitettut tiedot. Näin ollen esitetty muotoilu vastaisi tältä osin paremmin informaatio-oikeudellisen sääntelyn yleisiä lähtökohtia. Esitetty muotoilu myös yleisellä tasolla selkiyttäisi kyseistä säännöstä sekä vähentäisi tulkinnanvaraisuutta ja näin tukisi paremmin kysely- ja välityspalvelun kehittämistä ja käyttöä.

Esityksen jatkovalmistelussa olisi perusteltua arvioida lisäksi Kysely- ja välityspalvelun käyttöalaa suhteessa tilanteisiin, joissa vastaanottajan tiedon tarpeet eivät liity yksittäisen kansalaisen asian hoitamiseen, vaan tiedon tarpeet ovat yleisempiä, kuten tilastointiin liittyviä. Kysely- ja välityspalvelu on toteutettu teknisesti siten, että palvelun kautta luovutetaan tietoja asiakkaan asioiden hoitamista varten. Tietojen luovutus edellyttää, että tietoja vastaanottavalla taholla on käytössään sertifioitu tietojärjestelmä tiedon vastaanottamista varten. Tämä taas aiheuttaa kustannuksia tietoja tarvitsevalle osapuolelle ja toisaalta myös lisätyötä tietoja tuottavalle osapuolelle, kun tiedon tuottajan tulee mahdollisesti valita tietojen saaja joka kerta erikseen. Esimerkiksi tässä tapauksessa on mahdollista, että lääkärin tulee välittää laatimansa ilmoitus sekä Lupa- ja valvontavirastolle että Työterveyslaitokselle.

Näin ollen esityksen jatkovalmistelussa voisi arvioida vaihtoehtoa, jossa työterveyslaitos saisi tiedot tilastojen muodostamista varten lakisääteisen tiedonsaantioikeuden nojalla. Kelan Kanta-palveluilla on kyvykyys toteuttaa Työterveyslaitoksen tiedontarpeet muulla tavoin kuin Kysely- ja välityspalvelun välityksellä. Tästä toteuttamisvaihtoehdosta aiheutuisi teknisiä muutoksia Kanta-palveluihin, jolloin muutosten toimeenpanoon tulisi varata riittävät resurssit. Tästä huolimatta tiedonsaantioikeuden toteuttaminen tällä tavoin olisi kokonaisuudessaan kustannustehokkaampaa.

Meriruoho Tuomas
Kansaneläkelaitos